

DE FEEKS TEMMEN

William Shakespeare

Vertaling Tom Kleijn

Personen

VOORSPEL

Chris, alias «De Lepe», scharrelaar

Kroegbazin

Meneer, Praeses van een studentenvereniging

Bart, een feut, eerstejaars

Ab-actis en andere leden van de studentenvereniging

Toneelspelers

DE HOOFDPLOT, HET TEMMEN

Baptiste Minola, een rijke burger uit Padua

Katherina, de feeks, zijn oudste dochter

Petruchio, een rijke Heer uit Verona, vrijer van Katherine

Grumio, zijn lijfknecht

Curtis, huismeester van zijn buitenhuis

Kleermaker

Hoedenmaker

Knechten en gevolg van Petruchio

DE SUB-PLOT

Bianca, jongste dochter van Baptiste Molina

Gremio, rijke oude burger van Padua, vrijer van Bianca

Hortensio, een Heer uit Padua, vrijer van Bianca,

(geeft zich uit voor Litorio)

Lucentio, een Heer uit Pisa, vrijer van Bianca,

(geeft zich uit voor Cambio)

Tranio, lijfknecht van Lucentio,

(geeft zich uit voor Lucentio)

Biondello, jongen, knecht van Lucentio

Vincentio, een rijke oude burger van Pisa, vader van Lucentio

Koopman uit Mantua,

(geeft zich uit voor Vincentio)

Weduwe, verliefd op Hortensio

Knechten en gevolg van Baptiste Molina en Lucentio

[VOORSPEL 1]

[*De Lepe en de Kroegbazin op.*]

DE LEPE

Ik krijg jou, godverdomme.

KROEGBAZIN

In de cel hoor jij thuis, stuk tuig!

DE LEPE

Jij bent een vuile slet, De Lepes's zijn geen tuig. Kijk maar in de geschiedenisboeken; wij zijn met Richard de Veroveraar meegekomen. Daarom paucas pallabris, laat de wereld maar schuiven. Sessa!

KROEGBAZIN

En al die glazen die je hebt gebroken, die ga je niet betalen?

DE LEPE

Nee, geen cent. Pas op, pas op, Jeronimee, kruip in je kouwe bed met warme thee.

[*Hij gaat liggen.*]

KROEGBAZIN

Daar weet ik wel wat op; ik haal er de politie bij. [*Af.*]

DE LEPE

Politie is je beste vrind, til op die poot en laat een wind. Ik ga in beroep, naar de Hoge Raad. Ik wijk voor geen millimeter, knul. Laat maar komen, graag zelfs.

[*Hij valt in slaap.*]

[*Claxons. Praeses komt op, na een autorit, met Ab-actis en andere leden van de studentenvereniging.*]

PRAESES

Zeg kerel, kijk de wagen even na.

De rechtervoorband is een beetje slap.

Controleer olie, water enzovoorts.

Zag je hoe ze de bocht nam, vlak voor

Dit laatste rechte stuk, met honderzestig in de vier?

De beste was het eerste hier.

1 STUDENT

Meneer, mijn cabrio is ook niet slecht.

Op rechte stukken haalt ze wel tweehonderdtien.

Dan trilt ze wat, wordt wat nerveus,

Maar dat is nieuwigheid misschien.

PRAESES

Ach oudehoer, domme knor, dat is toch niks,

Ben je gek - wat blik, wat plastic, een beetje kek.

Zorg jij ervoor dat alle wagens vannacht binnen staan,

En morgenvroeg getankt, gesmeerd en tiptop aan.

1 STUDENT

Komt voor elkaar, Meneer.

PRAESES

Wat is dat? Een dooie, of is hij zat? Kijk eens, of hij nog adem haalt?

AB-ACTIS

Hij ademt nog, Meneer. Had hij minder drank in zijn mik,

Zou dit bed te koud zijn om zo vast te slapen.

PRAESES

O smerig beest, als een zwijn ligt hij erbij!
 Grimmige dood, hoe goor en weerzinwekkend is uw beeld!
 Heren, ik haal een grap uit met deze dronken man.
 Wat denken jullie, als hij in een bed gelegd wordt,
 In een fraai kleed gehuld, met ringen aan zijn vingers,
 En een overheerlijke feestdis aan zijn bed,
 Onberispelijke lakeien bij zijn ontwaken om hem heen -
 Zou die bedelaar zichzelf dan niet vergeten?

1 STUDENT

Geloof me, Meneer, hij zal niet kunnen kiezen.

AB-ACTIS

Het zou hem vreemd voorkomen als hij ontwaakte -
 PRAESES

Misschien als heerlijke droom of waardeloze fantasie.
 Dus til hem op, en bereid de grap goed voor.
 Draag hem zachtjes naar mijn mooiste kamer
 En hang het vol met al mijn zwoele schilderijen;
 Baadt zijn gore hoofd met warm welriekend water
 En brandt jeneverhout voor de aangename geur;
 Zorg voor muziek klaar als hij ontwaakt
 Om een lieflijk en hemels geluid te maken;
 En mocht hij spreken, haast je meteen
 En diep en nederig gebogen
 Zeg, «Wat is het wat U Edele beveelt?»
 Laat de ene hem bedienen met een zilveren schaal
 Gevuld met rozenwater en met bloembladeren bestrooid;
 Een ander draagt de kan, de derde een vingerdoek,
 En zeggen, «Behaagt het Uwe Hoogheid uw handen te verfrissen?»
 Iemand moet klaarstaan met een kostelijk kostuum
 En hem vragen welk pak hij dragen wil;
 En ander vertelt hem over zijn auto's en zijn boot,
 En dat zijn gade om zijn onwel zijn heeft getreurd.
 Maak duidelijk dat hij krankzinnig is geweest,
 En als hij zegt «nog steeds», zeg dan dat hij droomt,
 Want hij is niemand anders dan een rijk en machtig heer.
 Doe het, en doe het overtuigend, waarde heren.
 Het wordt een meer dan meesterlijk tijdverdrijf,
 Als het behoedzaam en zonder overdrijving wordt gedaan.

1 STUDENT

Meneer, ik verzeker u dat wij onze rol zullen spelen
 Zo overtuigend dat hij denken zal
 Dat hij niet minder is dan wij hem zeggen.

PRAESES

Til hem nu voorzichtig op en naar bed met hem,
 En jullie allemaal op je post als hij ontwaakt.

[De Lepe wordt weggedragen]

[*Trompetten klinken*]

Jongen, ga kijken waarvoor die trompet daar wordt geblazen.

[*1 Student af*]

Het lijkt een heer die van plan is,
hier uit te rusten, als onderbreking van zijn reis.

[*1 Student op*]

En hoe zit het? Wie is het?

1 STUDENT

Misschien wel aardig, Meneer, toneelspelers
die hun diensten aanbieden aan Meneer.

PRAESES

Vraag hen dichterbij te komen.

[*Toneelspelers op*]

Nou mannen, welkom hier.

1 TONEELSPELER

Wij danken u Meneer.

PRAESES

Voelen jullie ervoor mij vanavond gezelschap te houden?

1 TONEELSPELER

Alstublieft Meneer, als u ons hebben wilt.

PRAESES

Maar al te graag. Deze kerel herinner ik me

Hij speelde ooit een oudste boerenzoon -

In dat stuk waarin je die dame zo goed het hof maakte -

Ik ben je naam vergeten, maar die rol was zeker

Goed gespeeld en heel naturel gedaan.

2 TONEELSPELER

Ik denk dat Meneer Soto bedoelt.

PRAESES

Dat is waar; je deed het voortreffelijk.

Wel, jullie komen precies op het juiste ogenblik,

Meer speciaal omdat ik een spel op touw zet

Waarin jullie talent me goed van pas kan komen.

Jullie zouden vanavond voor een Heer kunnen spelen -

Maar ik heb twijfels omtrent jullie fatsoen,

Als jullie te nadrukkelijk staren naar zijn vreemd gedrag

(Want Meneer is nog nooit naar toneel geweest)

Barsten jullie misschien in lachen uit

En beledigen hem diep; want ik zeg jullie, heren,

Als jullie glimlachen, verliest hij zijn geduld.

1 TONEELSPELER

Wees niet bang, Meneer, wij kunnen ons beheersen

Al was hij de grootste dwaas op aard'.

PRAESES

Vooruit, knul, breng hen naar de keuken

En zorg dat ieder genoeg te eten krijgt.

Laat het hen aan niets ontbreken.

[*1 Student met Toneelspelers af*]

Jij, loop jij naar Bart, die feut

En zorg dat hij gekleed wordt als een dame.

Breng hem daarna naar de kamer van die dronkelap,
 En noem hem «Mevrouw», behandel hem met eerbied.
 Zeg hem namens mij - als hij bij mij in de gunst wil komen -
 Dat hij zich deftig en voornaam gedraagt,
 Zoals hij het echte dames heeft zien doen
 In de omgang met hun man.
 Laat hem zich zo gedragen tegen die dronkeman
 Met gebogen hoofd en een vriendelijke zachte stem,
 En zeggen, «Wat wenst mijn heer
 Waardoor uw dame en uw nederige vrouw
 Haar plicht vervullen kan en zo haar liefde laten blijken?»
 En dan met zachte omhelzingen, verleidelijke zoenen
 En haar hoofd gebogen op zijn borst
 Vergiet ze tranen, uitgelaten van vreugde
 Haar Heer gezond weer terug te zien
 Die zichzelf zeven jaar lang hield
 Voor niets meer dan een arme en walgelijke bedelaar.
 En als die feut niet beschikt over het vrouwelijke talent
 Tranen te vergieten op bevel,
 Een ui doet wonderen in zo'n geval,
 In een zakdoek verborgen bij het oog gebracht
 Ontlokt hij daaraan of je wil of niet een watervracht.
 Zorg dat dit met alle haast in orde komt;
 Straks geef ik je nog meer instructies.

[2 *Student af*]

Ik weet dat die feut alle gratie,
 Maniertjes, spel en stem van een dame spelen kan.
 Ik verlang ernaar hem die dronkelap «mijn man» te horen noemen,
 En hoe die knullen hun lachen zullen bedwingen
 Als ze die simpele boer bedienen als een god.
 Ik ga snel naar ze toe. Misschien, het is te hopen,
 Zal mijn aanwezigheid hun vrolijkheid kalmeren
 Zodat niet alles uit de klauw gaat lopen.

[*Allen af*]

[VOORSPEL 2]

[*De Lepe met Studenten (als Dienaren) - sommigen met schaal, kan, handdoek en andere benodigdheden - en Praeses.*]

DE LEPE

In gods naam, een kan slap bier!

1 STUDENT

Wilt U Edele misschien een glaasje sekt?

2 STUDENT

Wilt U Edele misschien gesuikerd fruit?

3 STUDENT

Welk pak verkiest Uwe Hoogheid heden?

DE LEPE

Ik ben Christophero de Lepe - noem me geen «U Edel» en «Hoogheid». Ik heb nog nooit van zijn leven sekt gedronken en als je me dan «suiker» wilt geven, dan met jenever. Vraag me nooit welk pak ik aan wil, want ik heb niet meer wambuizen dan ruggen, niet meer kousen dan benen en niet meer schoenen dan voeten - nee, soms meer voet dan schoen, of van die schoenen waar mijn tenen door naar buiten steken.

PRAESES

In hemelsnaam, moge deze boze waan U Edele verlaten!

O dat een machtig man van zo'n komaf
Met zulk een macht en zulk een achting,
Vergiftigd is door zelfverachting!

DE LEPE

Wat, willen julle me gek hebben? Ben ik niet Chris de Lepe, de zoon de De Lepe senior van Burtonheide, van geboorte venter, opgeleid als kaardenmaker, door toeval berendompteur en nu van huidig beroep een ketellapper? Vraag het Marian Hacket, die vette kroegbazin van Wincot, of ze me kent of niet. Als ze zegt dat ik niet voor veertien stuiver bij haar op de lat sta alleen al voor bier, dan kalk mij er maar naast als de grootste leugenaar van het Christendom. Wat, ik ben niet gek! Kijk hier -

3 STUDENT

O, dit is het wat uw echtgenote zo bedroeft.

2 STUDENT

O, dit is het wat uw dienaren zo bedrukt.

PRAESES

Hierdoor is het dat uw vrienden uw huis vermijden
Als weggejaagd door uw vreemde razernij.
O edele Heer, denk aan uw edele komaf.
Roep uw oude gedachten terug uit hun verbanning,
En verban van hier die smerige lage droom.
Kijk hoe uw dienaren om u zorgen,
Ieder naar zijn taak op uw bevel gereed.
Wilt u muziek? Luister, Apollo speelt,

[Muziek]

En twintig gekooide nachtegalen zingen.
Of wilt u slapen? We brengen u een rustbed
Zachter en heerlijker dan het wellustig bed
Dat ooit voor Semiramis werd opgemaakt.
Wilt u wandelen, we strooien bloemen op uw pad.
Of wilt u rijden? Uw paarden staan gezadeld klaar,
Hun tuig geheel met goud en paar'len versierd.
Houd u van de valkenjacht? U heeft valken die hoger
Stijgen dan de leuwerik. Of wilt u jagen?
Uw honden zullen de hemel met hun geblaf doen galmen
En schrille echo's laten weerkaatsen van de holle aard'.

1 STUDENT

Wilt u op hazenjacht, uw windhonden zijn zo snel
Als herten, ja, nog vluchtiger dan een ree.

2 STUDENT

Houdt u van schilderkunst? We halen ze meteen
Adonis geschilderd bij een held're beek
En Venus in het riet verscholen,

Dat dartel lijkt te bewegen op haar adem
Zoals de wind het wuivend riet bespeelt.

PRAESES

We laten u lo zien, toen nog een smetteloze maagd
En hoe ze werd bedrogen en verrast,
Zo levendig geschilderd als was het in het echt.

3 STUDENT

Of Daphne die zich een weg door doornen baant,
Haar dijen geschramd dat je zweert ze bloedt,
En bij dat tafereel zou Apollo droevig wenen,
Zo vakbekwaam zijn bloed en traan verbeeld.

PRAESES

U bent een Heer en niets minder dan een Heer.
U heeft een echtgenote veel mooier
Dan ieder vrouw in deze verdorven tijd.

1 STUDENT

En tot de tranen die zij voor u vergoot
Als een afgunstige vloed over haar mooi gezichtje stroomden,
Was zij het knapste schepsel in de wereld -
En nog steeds doet zij niet onder voor geeneen.

DE LEPE

Ben ik een Heer en heb ik zo een vrouw?
Of droom ik? Of heb ik tot nu toe gedroomd?
Ik slaap niet: ik zie, ik hoor, ik praat,
Ik ruik zoute geuren en voel zachte dingen.
Wel potverdrie, 'k ben inderdaad een Heer,
Geen ketellapper en Chris de Lepe evenmin.
Welnu, breng hier mijn dame opdat ik haar bekijk,
En alstublieft, opnieuw een kan slap bier.

[1 Student af]

2 STUDENT

Behaagt het Uwe Hoogheid uw handen te verfrissen?
Oh, wat een vreugde u weer bij uw verstand te zien!
Och, dat u weer weet, wie u in feite bent!
Deze vijftien jaar verbracht u in een droom,
Of als u wakker werd, werd u wakker alsof u sliep.

DE LEPE

Wat vijftien jaar! Op mijn geloof, een flinke dut.
Maar heb ik al die tijd geen woord gezegd?

1 STUDENT

Jawel, mijn Heer, maar enkel flauwekul,
Want ook al lag u hier in deze fraaie kamer,
Toch bleef u zeggen dat ze u buiten de deur hadden gezet,
En schelden op de gastvrouw van het huis,
En zeggen dat u haar voor 't gerecht zou slepen
Omdat ze het bier niet schonk naar de maat.
Soms riep u om Cicely Hacket.

DE LEPE

Ja, dat is de meid van die vrouw.

3 STUDENT

Waarom, Meneer, ik kent dat niet, zo'n huis, zo'n meid,
 Noch dat soort mannen, zoals u hebt genoemd,
 Zoals Steef de Lepe en oude Jan Naps de Griek,
 En Pieter Turf en Hendrik Pimpernel,
 En nog twintig namen meer van dat soort volk,
 Dat nooit bestond, waarvan niemand heeft gehoord.

DE LEPE

Nou, godzijdank dat ik weer helemaal beter ben!

ALLEN

Amen.

[Op (Bart, de feut, gekleed als) Dame, met bedienden, (een van hen geeft De Lepe een pot bier).]

DE LEPE

Ik dank je wel, dat zal je vast niet spijten.

BART

Hoe gaat het mijn nobele Heer?

DE LEPE

Prima, het gaat mij goed, 't is hier een dolle boel.

[Hij drinkt]

Waar is mijn vrouw?

BART

Hier, edele Heer, zeg wat u van haar wilt?

DE LEPE

Ben jij mijn vrouw, en noem je mij geen «man»?

Mijn mannen noemen me «heer», voor jou ben ik je vent.

BART

Mijn man en mijn heer, mijn heer en mijn man,

Ik ben jouw vrouw in alle gehoorzaamheid.

DE LEPE

Dat weet ik nou wel - Hoe moet ik haar noemen?

PRAESES

«Mevrouw».

DE LEPE

«Mevrouw Truus» of «Mevrouw Marie»?

PRAESES

«Mevrouw» en verder niets. Zo noemt een Heer zijn vrouw.

DE LEPE

Mevrouw vrouwtje, ze zeggen dat ik heb gedroomd

En geslapen bovendien voor vijftien jaar of meer.

BART

O ja, en de tijd lijkt wel dertig jaar,

Al die tijd niet toegelaten in uw bed.

DE LEPE

Dat is lang. Bedienden laat mij met haar alleen.

[Bedienden af]

Mevrouw, ontkleed u snel en kom bij mij in bed.

BART

Driewerf edele Heer, laat mij u dringend verzoeken
Mij nog een nacht of twee te sparen,
Of, zo niet, totdat de zon te rusten is gegaan.
Want uw doktoren hebben me nadrukkelijk vermaand,
Op gevaar dat uw oude ziekte weer verschijnt,
Dat ik uw bed voorlopig nog vermijd.
Ik hoop dat u zich neerlegt bij dit excuus.

DE LEPE

Ja, maar bij staat ie net omhoog, zodat ik eigenlijk niet kan wachten, maar om terug te vallen in mijn dromen, is ook maar niks. Daarom zal ik wachten ondanks mijn vlees en kloppend bloed.

[Een Boodschapper op]

BOODSCHAPPER

Uw toneelspelers, Heer, hoorden van uw herstel,
En zijn hier om u met een vlotte komedie te vermaken;
Want uw doktoren vinden het zeer gepast,
Aangezien uw bloed te dik is door te veel verdriet
En melancholie de moeder is van alle waanzin -
Daarom dochten ze het goed dat u een spel gaat zien
En uw geest verzet naar vrolijkheid en pret,
Die elke kwaal voorkomt en het leven langer maakt.

DE LEPE

Vooruit, jawel. Laat ze maar spelen. 't Is geen kolderie geen kermisgein of akrobatruuk?

BART

Nee, mijn goede Heer, het is vermakelijke stof.

DE LEPE

Wat, huishoudelijke stof?

BART

Het is een soort verhaal.

DE LEPE

Goed, ze gaan het zien.

[Boodschapper af]

Kom Mevrouw vrouwtje, kom naast me zitten,
En laat de wereld maar schuiven. Jonger worden we er niet op.

[Ze gaan zitten]

[Een fanfare van trompetten om het spel aan te kondigen.]

EERSTE BEDRIJF
SCÈNE EEN

[Op Lucentio en zijn lijfknecht Tranio.]

LUCENTIO

Tranio, vanwege mijn groot verlangen dat ik had
 Het fraaie Padua te zien, de kraamkamer van alle kunsten,
 Ben ik aangekomen in het vruchtbare Lombardije,
 De aangename tuin van heel Italië,
 En met mijn vaders liefde en verlof ben ik gewapend
 Met zijn goede wensen en jouw goed gezelschap –
 Mijn trouwe dienaar van alle markten thuis –
 Laat ons hier blijven en misschien een begin maken
 Met een cursus onderricht en geleerde studies.
 In Pisa vermaard vanwege zijn gedegen burgers
 Zag ik het levenslicht en ook mijn vader
 Een koopman van vele zaken , internationaal,
 Vincentio, graaf van Bentivolii.
 Vincentio's zoon, in Florence opgegroeid,
 Moet nu de dienaar worden van alle in hem gestelde hoop
 Het fortuin vermeederen door zijn goed en braaf gedrag.
 En daarom, Tranio, zal ik mij gedurende mijn studietijd
 Aan deugd en dat deel van de filosofie
 Wijden, dat leert hoe je het geluk
 Vooral door deugdzaamheid bereikt .
 Zeg wat je vindt, want ik heb Pisa verlaten
 En ben in Padua als iemand die aan een modderplas
 Gewend in het diepe springt om gretig
 Zijn onstilbare dorst te lessen.

TRANIO

Mi perdonato, mijn beste jongeheer,
 Ik ben in ieder opzicht net als jij,
 Blij dat je zo in je besluit volhardt
 De zoete vrucht van zoete filosofie te plukken.
 Alleen, beste jongeheer, terwijl wij deze deugd
 En morele discipline vol bewondering gadeslaan,
 Laten we geen stoïcijnse stijve harken zijn, als je blijft,
 Of zo toegewijd aan Aristoteliaanse strenge regels
 Dat we de frivole Ovidius zouden overslaan.
 Beoefen de logica met wie je ook ontmoet
 En rethorica met nadruk in de kroeg;
 Muziek en poëzie om je op te peppen;
 De mathematica en metafysiek –
 Zet daar je tanden in, als je niets beters weet.
 Het levert niets op als je er geen plezier in hebt.
 Kortom, meneer, bestudeer gewoon wat je het best bevalt.

LUCENTIO

Grand merci, mon Tranio, wat geef je weer goede raad.
 Als Biondello hier al was aangeland,

Konden we meteen aanstalten maken
 En een huis zoeken om alle vrienden
 Die de tijd ons schenkt in Padua te fêteren.

[*Op BAPTISTA met zijn twee dochters KATHERINA en BIANCA; GREMIO, een pantalone, en Hortensio, vrijer voor Bianca.*]

Maar wacht, wat is dat voor een volk?

TRANIO

Meneer, het is zeker een show als welkom in de stad.

[*Lucentio en Tranio terzijde.*]

BAPTISTA

Heren, dringt u niet langer aan
 Want u weet hoe vastbesloten ik ben –
 Dat wil zeggen, dat ik mijn jongste dochter niet uitloof
 Voordat ik een echtgenoot heb voor de oudste.
 Als een van u beiden van Katherina houdt,
 Want ik ken u goed en mag u graag,
 Gaat uw gang en maak haar naar hartelust het hof.

GREMIO

Aan haar haren meesleuren zeker! Zij is te ruig voor mij.
 Hé, Hortensio, wil jij geen vrouw?

KATHERINA [*Tegen Baptista*]

Ik verzoek u, meneer, bent u van plan
 Mij als een hoer aan deze knuppels aan te bieden?

HORTENSIO

‘Knuppels’, juf? Hoe bedoel je dat? Jij krijgt geen knuppel
 Zolang jij niet zachter en meegaander wordt.

KATHERINA

Nou echt, meneer, u heeft nooit iets te vrezen.
 Een huwelijk zij goddank ver van mij –
 En was het dichterbij, was ‘t ongetwijfeld mijn eerste zorg
 Jou met deze driepootkruk je kop kapot te slaan
 En je met je bebloede smoel voor gek te laten staan.

HORTENSIO

Heremetijd, verlos me van deze duivelin!

GREMIO

En mij ook, mijn waarde heer!

TRANIO [*terzijde tegen Lucentio*]

Let op, meester, hier kunnen we lol aan beleven;
 Die meid is knettergek of overgeëmancipeerd.

LUCENTIO [*terzijde tegen Tranio*]

Maar in de stilte van de ander zie ik
 De aanminningheid van een bescheiden meisje.